

Kritik mot Förvaltningsrätten i Göteborg för långsam handläggning av ett mål om sjukersättning

---

Beslutet i korthet: Ett mål om sjukersättning inleddes vid förvaltningsrätten den 31 mars 2017. Målet var färdigberett den 11 maj samma år men avgjordes inte förrän den 4 september 2018, dvs. drygt ett år och fem månader efter det att målet kom in till domstolen. Förvaltningsrätten får kritik för den långa handläggningstiden.

JO kritiserar i dag även domstolen för långsam handläggning av ett mål om livränta (JO:s ärende med dnr 7755-2018) och ett mål om uppehållstillstånd enligt utlänningslagen (2005:716) (JO:s ärende med dnr 134-2019). I det senare ärendet gör JO också generella uttalanden om förvaltningsrättens handläggningstider i migrationsmål.

Ett exemplar av beslutet lämnas över till Domstolsverket och Regeringskansliet, Justitiedepartementet, för kännedom.

Anmälan

I en anmälan som kom in till JO den 8 augusti 2018 klagade AA på bl.a. Förvaltningsrätten i Göteborg för långsam handläggning av ett mål om sjukersättning. Han uppgav att handläggningen hade pågått under två års tid.

Utredning

JO begärde in ett dagboksblad i förvaltningsrättens mål 3779-17. Av det framgick att överklagandet av Försäkringskassans beslut registrerades hos förvaltningsrätten den 31 mars 2017, att handläggningen därefter pågick till den 24 oktober 2017 och att förvaltningsrätten sedan dess inte hade vidtagit någon åtgärd i målet.

I en remiss den 27 augusti 2018 uppmanades förvaltningsrätten att lämna upplysningar om handläggningen och handläggningstiden för målet.

Förvaltningsrätten (lagmannen BB) lämnade den 26 oktober 2018 följande remissvar:

När det gäller omständigheterna kring själva handläggningen av förvaltningsrättens mål 3779-17 får jag hänvisa till chefsrådmannen CC:s, rådmannen DD:s och tf. rådmannen EE:s yttranden [följer nedan, JO:s anm.].

Jag kan inte annat än beklaga att handläggningen hos förvaltningsrätten tagit så lång tid. Jag kan dock konstatera att målet numera är avgjort.

En starkt bidragande orsak till att det tagit så lång tid att avgöra det aktuella målet är den exceptionellt stora inströmningen av migrationsmål till domstolen under senare år. Det kan i sammanhanget framhållas att Förvaltningsrätten i Göteborg är den domstol som haft den största ökningen av asylmål. År 2017 kom det till domstolen in fem gånger fler asylmål än 2015 och dubbelt så många som 2016. Första halvåret 2018 har domstolen fått in nästan 50 procent fler asylmål än första halvåret 2017. Även om domstolen kraftigt har ökat antalet anställda under de senaste två åren har domstolen behövt prioritera asylmålen framför vissa andra måltyper, vilket lett till att det dröjt orimligt länge till dess vissa mål kunnat bli avgjorda.

Domstolen har vidtagit kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med de allt för långa omloppstiderna för vissa måltyper. Som exempel kan nämnas att på den avdelning där det aktuella målet har handlagts har den nuvarande avdelningschefen inlett ett systematiskt arbete med att förbättra omloppstiderna och också påbörjat ett särskilt projekt för att avgöra de äldsta socialförsäkringsmålen. Med hänsyn till dessa åtgärder och det förhållandet att inströmningen av asylmål nu bedöms avta är min förhoppning att omloppstiderna generellt sett ska minska.

CC uppgav följande:

Målets handläggning

Vad gäller målets handläggning vid förvaltningsrätten hänvisas till yttrande från DD och EE *[följer nedan, JO:s anm.]*.

Ansvarig domare

Jag tillträdde min befattning den 1 september 2017 och har som avdelningschef varit ansvarig domare för målet från denna tid.

Målets handläggningstid

Handläggningstiden i den här typen av mål är numera vanligtvis 12–16 månader vid Förvaltningsrätten i Göteborg. Av RF 2:11 framgår att en rättegång ska genomföras inom skäligen tid. Det nu aktuella målet kom in till förvaltningsrätten för 17 månader sedan. Det har således tagit längre tid att handlägga än det genomsnittliga målet av denna typ vid domstolen. Detta beror på inget sätt på klaganden.

Vid avdelning 2 på förvaltningsrätten finns idag drygt 2 700 icke-avgjorda mål (exkl. migrationsmål). Av dessa är över 330 stycken äldre än 15 månader, det vill säga i samma ålderskategori som nu aktuellt mål. På grund av det mycket kraftiga inflödet av migrationsmål på förvaltningsrätten, en historiskt sett helt exceptionell situation (under årets fyra första månader kom det in 98 procent fler migrationsmål än under motsvarande period 2016), i kombination med den prioritering av dessa mål som gjorts vid domstolen, har andra måltyper måst stå tillbaka. En av de måltyper som typiskt sett fått stå tillbaka är socialförsäkringsmål. Samtidigt har inflödet av socialförsäkringsmål, särskilt sjukpenningmål, ökat mycket kraftigt (under augusti månad 2018 kom det in 90 procent fler sjukpenningmål än under motsvarande period 2017).

Min bedömning

Inget har framkommit som skulle tyda på att det aktuella målet särbehandlats, varken positivt eller negativt. Det har handlagts så snabbt det varit möjligt, utifrån det inflöde av mål som varit, de prioriteringar som gäller och den personal som varit tillgänglig. Sammanfattningsvis är handläggningstiden ur klagandens synvinkel oacceptabelt lång, men den måste ses i ljuset av den

exceptionella situation som förvaltningsrätten befinner sig i på grund av faktorer helt utom domstolens kontroll.

En serie olika åtgärder har sedan en tid tillbaka vidtagits för att minska de långa handläggningstiderna, både i form av en särskild grupp som uteslutande ska arbeta med socialförsäkringsmål, men också i form av hjälp från en annan avdelning med att hantera en del mål. Målsättningen med dessa åtgärder är att minska handläggningstiden av bl.a. nu aktuell måltyp.

DD och EE uppgav följande:

Målet kom in till förvaltningsrätten den 31 mars 2017 och lottades på avdelning 2. Efter viss skriftväxling bedömdes målet som klart för avgörande den 11 maj 2017. Ytterligare handlingar kom in från klaganden den 24 oktober 2017, men målet bedömdes vara fortsatt klart för avgörande. I april 2018 genomfördes en omorganisation på avdelningen varvid fyra arbetslag, s.k. rådslag, tillskapades. I rådslagen ansvarar domarna (två stycken) för mål under beredning, medan chefsrådmannen har ansvaret för mål som är klara för avgörande.

Målet lottades den 8 april 2018 på rådslag 4, som vi ingår i som domare. Målet gavs den 22 maj 2018 till en av notarierna i rådslaget, för uppsättning. På grund av arbetsbördan, kraven på att prioritera måltyper av förturskaraktär, migrationsmål och biståndsmål, hann notarien inte sätta upp något förslag till avgörande. Eftersom vi insåg att notarien inte skulle hinna med målet inom den närmaste framtiden, lottades målet bort från notarien den 23 augusti 2018. Syftet var att försöka omfördela det till någon inom rådslaget som skulle kunna sätta upp ett förslag till avgörande snabbare än notarien. Tyvärr har detta hittills inte varit möjligt.

AA fick möjlighet att kommentera remissvaret.

Inför JO:s beslut i ärendet begärdes ett nytt dagboksblad in från förvaltningsrätten. Av det framgick att domen i målet meddelades den 4 september 2018 och att domen inte hade överklagats. I domen avslög förvaltningsrätten AA:s överklagande.

Bedömning

I 2 kap. 11 § andra stycket regeringsformen finns ett uttryckligt krav på att en rättegång ska genomföras inom skäligen tid. Av 17 § förordningen (1996:382) med förvaltningsrättsinstruktion framgår att ett mål vid en förvaltningsrätt ska avgöras så snart det kan ske. Det innebär att ett mål som är klart för avgörande inte får bli liggande under någon längre tid.

Målet inleddes vid förvaltningsrätten den 31 mars 2017 och bedömdes vara klart för avgörande redan den 11 maj 2017 men avgjordes först drygt ett år och fem månader efter det att målet kom in till domstolen, den 4 september 2018. Förvaltningsrätten har förklarat den långa handläggningstiden främst med att migrationsmål har prioriterats framför t.ex. mål om sjukersättning eller andra typer av socialförsäkringsmål. Samtidigt har förvaltningsrätten uppgett att även den senare målkategorin har ökat kraftigt.

Den 8 oktober 2018 riktade jag kritik mot förvaltningsrätten för långsam handläggning av ett mål om en arbetsskada (JO:s ärende med dnr 4136-2018). Det målet inleddes vid domstolen den 25 januari 2017 och var klart för

avgörande den 22 februari 2017, men domen meddelades först den 15 augusti 2018, dvs. nästan ett år och sex månader efter det att målet kom in till domstolen. Som en förklaring till den långa handläggningstiden i det målet hänvisade domstolen till den stora inströmningen av migrationsmål och angav att detta hade fördröjt handläggningstiden för många andra mål. I mitt beslut uttalade jag att jag hade förståelse för att domstolen hade en ansträngd arbetssituation till följd av de många migrationsmålen men att den långa handläggningstiden ändå inte var acceptabel.

AA:s mål handlades lika långsamt som arbetsskademålet, och förvaltningsrätten har åberopat samma skäl för sin långsamhet. Jag delar förvaltningsrättens bedömning att AA:s mål fördröjts orimligt länge. Förvaltningsrätten förtjänar kritik för den långsamma handläggningen.

Jag riktar i dag även kritik mot förvaltningsrätten för långsam handläggning av ett mål om livränta (JO:s ärende med dnr 7755-2018). Det målet inleddes vid domstolen den 10 juli 2017 och var klart för avgörande den 2 oktober 2017 men avgjordes inte förrän den 10 januari 2019, dvs. ett år och sex månader efter det att målet kom in till domstolen. Domstolen lämnade i det ärendet ett i stort sett likalydande remissvar som i AA:s ärende.

Av de båda remissvaren framgår att AA:s mål och livräntemålet har handlagts av två olika avdelningar på domstolen, avdelningarna 2 och 3. Avdelningarna befinner sig i samma bekymmersamma läge när det gäller handläggningstiderna för bl.a. socialförsäkringsmålen. Jag ser med oro på att de målen alltjämt tar 12–16 månader att avgöra enligt den information som finns på domstolens webbsida i dag och att de alltjämt ligger på samma nivå som när domstolen gav in sina remissvar till JO i oktober 2018 respektive januari 2019.

Förvaltningsrätten har i sitt remissvar redogjort för en del organisatoriska åtgärder som domstolen vidtagit på den avdelning som ansvarade för AA:s mål för att minska omloppstiderna för målen (avdelning 2). Domstolschefen hoppades därför i oktober 2018 att handläggningstiderna skulle minska. Det har de alltså inte gjort enligt informationen på domstolens webbsida. Jag ser naturligtvis positivt på att domstolen vidtar åtgärder för att komma till rätta med handläggningstiderna för bl.a. socialförsäkringsmålen men konstaterar att de inte minskar i någon nämnvärd omfattning.

Handläggningstiderna är alltså fortfarande oacceptabelt långa för socialförsäkringsmålen. Utgången i ett sådant mål har ofta stor ekonomisk betydelse för klaganden som i många fall befinner sig i en utsatt situation. Det måste ses som ett stort misslyckande att AA – och uppenbarligen många andra – måste vänta i mer än ett år innan deras överklaganden prövas.

I dag riktar jag även kritik mot förvaltningsrätten för långsam handläggning av ett mål om uppehållstillstånd enligt utlänningslagen (2005:716) (JO:s ärende

med dnr 134-2019). I det ärendet gör jag också generella uttalanden om förvaltningsrättens handläggningstider i migrationsmålen.

Jag lämnar över ett exemplar av detta beslut till Domstolsverket och Regeringskansliet, Justitiedepartementet, för kännedom.

Ärendet avslutas.